

Informacja prasowa

Warszawa, 10 stycznia 2011 r.

POTRZEBA OCENY SĘDZIÓW

Wprowadzenie okresowej oceny pracy sędziów rekomendują Helsińska Fundacja Praw Człowieka i Fundacja FOR w raporcie „Ocena okresowa pracy sędziów. Analiza na tle propozycji Ministerstwa Sprawiedliwości”, opublikowanym w poniedziałek 10 stycznia w ramach wspólnego programu Lepszy Wymiar Sprawiedliwości.

Kilkanaście miesięcy temu Ministerstwo Sprawiedliwości przedstawiło projekt nowelizacji ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych. Jedną z najbardziej kontrowersyjnych propozycji zawartych w projekcie jest wprowadzenie ocen okresowych pracy sędziów.

Według raportu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka i Fundacji FOR sędziowie, mimo swojej pozycji i szczególnego umocowania prawnego, należą do grona pracowników sektora publicznego i jako tacy powinni podlegać nowoczesnemu zarządzaniu opartemu na efektywności i wydajności, mierzonej wskaźnikami ilościowymi, czemu służyć ma wprowadzenie systemu stałej i regularnej ewaluacji osiągnięć pracowników instytucji publicznych.

System oceny pracy sędziów, o ile spełnia określone wymogi, nie narusza niezawisłości i niezależności sędziowskiej. Taki wniosek płynie zarówno z praktyki państw europejskich, jak i dokumentów międzynarodowych, również sygnowanych przez organizacje i gremia skupiające samych sędziów, jak Międzynarodowe Stowarzyszenie Sędziów czy Rada Konsultacyjna Sędziów Europejskich.

Zdaniem Dawida Sześciło, współpracownika FOR i autora raportu, niezbędne jest zachowanie szczególnej staranności i ostrożności przy formułowaniu zasad przeprowadzania oceny. Osoby odpowiedzialne za ocenę pracy sędziów powinny być wybierane wśród przedstawicieli władzy sądowniczej, a nie władzy wykonawczej. Aby zapewnić przejrzystość procesu oceny, sędziowie powinni znać formułowane wobec nich oczekiwania, a także wiedzieć, jakie elementy ich pracy będą poddane ocenie. Sędzia, który otrzyma uwagi krytyczne wobec swojej pracy lub zarzuty popełnienia określonych uchybień, powinien mieć możliwość zaskarżenia do organu odwoławczego. Ocena pracy sędziego zasadniczo nie powinna też rzutować na jego wynagrodzenie.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka i Fundacja FOR rekomendują wprowadzenie ocen okresowych pracy sędziów, jako elementu kompleksowego projektu podnoszenia jakości i sprawności działania sądów w Polsce.

„Ocen okresowych sędziów nie należy jednak traktować jako panaceum na niską sprawność polskich sądów i niski poziom zaufania obywateli do wymiaru sprawiedliwości. Konieczne jest podejście bardziej kompleksowe, traktujące każdy sąd i sądownictwo jako pewien system, w którym sędzia jest tylko jednym z elementów” – zwraca uwagę dr Adam Bodnar z Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka.

Dawid Sześciło powołuje się na przykład Holandii, gdzie od 2002 r. realizowany jest projekt RechtspraakQ, w ramach którego przeprowadza się kompleksowe badanie jakości działania sądu i poszczególnych sędziów. Obejmuje ono bezstronność i uczciwość, kwalifikacje zawodowe sędziów, sposób zarządzania rozprawą, działania na rzecz jednolitości orzecznictwa i szybkość postępowania. *„Na szczególną uwagę zasługują metody badania jakości stosowane w ramach RechtspraakQ. Nie jest to bowiem wyłącznie zewnętrzna kontrola oraz analiza statystyczna, ale także ocena wzajemna dokonywana przez samych sędziów wobec swoich kolegów i koleżanek, a także ankiety przeprowadzane wśród uczestników postępowania sądowego”* – mówi Dawid Sześciło.

Konieczne jest zaproponowanie przez Ministerstwo Sprawiedliwości – jeszcze przed uchwaleniem projektu nowelizacji ustawy o ustroju sądów powszechnych – mechanizmu zarządzania wiedzą płynącą z ocen okresowych. Ministerstwo powinno jasno określić, kto i jak będzie przetwarzał uzyskane w toku ocen okresowych informacje na propozycje zmian organizacyjnych, strukturalnych i prawnych, eliminujących ujawnione w ramach oceny problemy.

Na Ministrze Sprawiedliwości, ale także na innych podmiotach – środowisku sędziowskim czy Krajowej Radzie Sądownictwa – spoczywa też zadanie uzupełnienia i rozszerzenia proponowanego mechanizmu ewaluacyjnego o elementy stosowane w innych państwach. Chodzi, przede wszystkim, o wprowadzenie samooceny i ocen środowiskowych. Sędziowie powinni okresowo dokonywać samodzielnej oceny swojej pracy, wskazywać swoje mocne i słabe strony, a także wyznaczać cele dotyczące podniesienia kwalifikacji czy doskonalenia umiejętności.

Sędziowie powinni podlegać ocenie innych sędziów pracujących w danym sądzie i posiadających ten sam status zawodowy. Taki mechanizm oceny, jako uzupełnienie ocen okresowych, może być dla sędziów źródłem wartościowych informacji na temat ich pracy, których zazwyczaj nie dostarcza ewaluacja prowadzona przez osoby spoza danego sądu, czyli sędziów wizytatorów przeprowadzających oceny okresowe.

„Oczywiście, należy mieć świadomość potencjalnych zagrożeń wynikających z występowania rozmaitych napięć i konfliktów wewnątrz kadry danego sądu, co może się przekładać na formułowane oceny. Dlatego też, tego typu wzajemne oceny zdecydowanie nie powinny wywoływać żadnych konsekwencji służbowych czy finansowych, a jedynie stanowić źródło informacji dla samych ocenianych.” – dodaje Dawid Sześciło.

Minister Sprawiedliwości zapowiedział 7 stycznia 2011 r. rezygnację z dotychczasowego pomysłu wprowadzenia ocen sędziów, przewidzianego w projekcie nowelizacji Prawa o ustroju sądów powszechnych. Zamiast tego ma się pojawić ocena opisowa ukierunkowana na rozwój sędziów.

"Liczymy, że Ministerstwo Sprawiedliwości weźmie pod uwagę wnioski wypływające z naszego raportu przy przygotowywaniu nowej koncepcji ocen okresowych sędziów." – mówi dr Adam Bodnar.

Dodatkowych informacji udzielają:

Dawid Sześciło

Współpracownik Fundacji FOR, autor raportu, kom. 697 051 664, e-mail: dawid.szescilo@gmail.com

Małgorzata Szuleka

Helsińska Fundacja Praw Człowieka, kom. 508 286 478, e-mail: m.szuleka@hfhr.org.pl

Paulina Chylińska, Specjalista ds. Public Relations

Fundacja FOR, tel. 22 4274010, kom. 609 717 102, e-mail: paulina.chylinska@for.org.pl

Fundacja FOR (Forum Obywatelskiego Rozwoju) została zarejestrowana w marcu 2007 r. i rozpoczęła swoją działalność we wrześniu 2007 r. Wyłącznym fundatorem FOR jest prof. L. Balcerowicz. Celem FOR jest zwiększenie obywatelskiego zaangażowania Polaków na rzecz propozycji, które sprzyjają szybkiemu i stabilnemu rozwojowi. Stałym punktem odniesienia dla FOR jest wizja państwa prawa, które tworzy warunki sprzyjające prorozwojowym, produktywnym działaniom ludzi: pracy, przedsiębiorczości i innowacyjności, oszczędzaniu i inwestowaniu oraz zdobywaniu wiedzy.

Więcej o fundacji FOR na stronie **www.for.org.pl**

Helsińska Fundacja Praw Człowieka z siedzibą w Warszawie, istnieje od 1989 roku. Jej powstanie poprzedziła siedmioletnia podziemna działalność Komitetu Helsińskiego w Polsce, którego misją było monitorowanie wywiązywania się władz PRL ze zobowiązań dotyczących praw i wolności człowieka, przyjętych w 1975 roku w Akcie Końcowym KBWE w Helsinkach. Po zmianie ustroju politycznego członkowie Komitetu stworzyli Fundację – niezależną instytucję edukacyjno-badawczą, której misją jest budowanie państwa prawa, strzeżenie praw i wolności człowieka oraz propagowanie kultury owych praw w Polsce i innych krajach.

HFPC współpracuje z Radą Europy, OBWE, ONZ (ma status konsultatywny przy Radzie Społeczno Gospodarczej ONZ, ECOSOC) oraz z polskimi i międzynarodowymi organizacjami pozarządowymi.

Więcej o Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka na stronie **www.hfhr.org.pl**